Program poradenských služeb ve škole

ZŠ a MŠ CHVALŠINY

Obsah

Program poradenských služeb ve škole 2

Plán práce výchovného poradce 5

Plán činnosti školního metodika prevence 8

Minimální preventivní program 10

1. PREVENCE DROGOVÝCH ZÁVISLOSTÍ, ALKOHOLISMU A KOUŘENÍ 11

2. PREVENCE ŠIKANY – POSILOVÁNÍ A ROZVOJ MEZILIDSKÝCH VZTAHŮ 12

3. PREVENCE RIZIKOVÉHO SEXUÁLNÍHO CHOVÁNÍ A ZÁVAŽNÝCH VIROVÝCH ONEMOCNĚNÍ, PREVENCE SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ A TÝRÁNÍ - SEXUÁLNÍ VÝCHOVA 13

4. PREVENCE KRIMINALITY A DELIKVENCE (DLE POKYNU MŠMT), PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST 14

5. PREVENCE ZÁŠKOLÁCTVÍ 14

6. ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL, PREVENCE VZNIKU PORUCH PŘÍJMU POTRAVY, EKOLOGIE 15

7. PREVENCE VIRTUÁLNÍCH DROG – PATOLOGICKÉHO HRÁČSTVÍ A ZÁVISLOSTI NA POČÍTAČOVÝCH HRÁCH 15

8. PREVENCE SEBEVRAŽEDNÉHO CHOVÁNÍ 15

Školní program proti šikaně 19

PREVENCE 29

Strategie předcházení školní neúspěšnosti 32

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ 33

Program poradenských služeb ve škole

Poskytování poradenských služeb ve škole se řídí zákonem č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, zákonem č. 564/2004 Sb., § 16 - § 18 (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, vyhláškou č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.

Školní poradenské služby

Školní poradenské služby jsou zajišťovány školním poradenským pracovištěm.
Za poskytování školních poradenských služeb odpovídá ředitel školy, případně jím pověřený pracovník. Ředitel školy zodpovídá také za vytvoření programu poradenských služeb a za vytvoření preventivního programu školy, dále se podílí na zajištění výchovného poradenství.

Poradenské služby poskytované školou jsou koordinovány se školskými poradenskými zařízeními v oblasti.

Podmínkou pro poskytnutí podpůrných opatření 1. stupně je:

a) Návrh pedagogického pracovníka.
b) Podpůrné opatření 1. stupně představuje minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání žáka.

Podmínkou pro poskytnutí podpůrných opatření 2. až 5.stupně je:

a) Spolupráce poradenského zařízení se zákonným zástupcem nezletilého žáka, se školou nebo školským zařízením.
b) Školské poradenské zařízení vydá zprávu a doporučení.
c) Školské poradenské zařízení sdělí doporučení škole.
d) Škola získá předchozí písemný informovaný souhlas zákonného zástupce nezletilého žáka nebo zletilého žáka nebo studenta.

Pracovníci školního poradenského pracoviště

Podle obsahu činnosti rozlišujeme:

a) poradenské pracovníky školy, kteří se podílejí na zajišťování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen SVP), včetně nadaných žáků poskytující součinnost školským poradenským zařízením a spolupracující s orgány veřejné moci za účelem ochrany práv žáků

Výchovný poradce se věnuje problematice kariérového poradenství a procesu integrace žáků se SVP, včetně integrace nadaných žáků.

Školní metodik prevence pracuje především v oblasti prevence rizikového chování žáků.

b) pracovníky, kteří se podílejí na poradenských službách

- **třídní učitelé** – vytváří vnitřní pravidla třídy, která jsou součástí otevřené a bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klima ve třídě, zprostředkovávají komunikaci s ostatními pedagogy, jsou garanty spolupráce školy s rodiči žáků třídy, podílí se na diagnostice při problémech u jednotlivých žáků a třídního kolektivu, podle pokynů poradenských pracovníků školy vytváří podmínky pro integraci žáků se SVP a nadaných žáků ve třídě, vedou třídnické hodiny s cílem zlepšení a upevnění vztahů mezi žáky,

- **další pedagogičtí pracovníci školy** (učitelé, vychovatelé) - učí a vychovávají podle zásad a metod ŠVP, provádí průběžnou diagnostiku žáků a třídy v daném předmětu, výchovné skupiny, věnují pozornost žákům se SVP, registrují signály o možném problému žáka a hledají příčiny a vhodné formy nápravy, konzultují případné výchovné a vzdělávací problémy s třídním učitelem a s pracovníky poskytující poradenské služby školy, spolupracují s rodiči, vedou jednání s rodiči, žákem,

Program poradenských služeb ve škole

Ve škole jsou zajišťovány poradenské služby v rozsahu odpovídajícím počtu a vzdělávacím potřebám žáků školy zaměřené zejména na:

a) poskytování podpůrných opatření pro žáky se SVP,
b) sledování a vyhodnocování účinnosti zvolených podpůrných opatření,
c) prevenci školní neúspěšnosti,
d) kariérové poradenství spojující vzdělávací, informační a poradenskou podporu k vhodné volbě vzdělávací cesty a pozdějšímu profesnímu uplatnění,
e) podporu vzdělávání a sociálního začleňování žáků z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami,
f) vzdělávání žáků nadaných a mimořádně nadaných,
g) na průběžnou a dlouhodobou péči o žáky s výchovnými či vzdělávacími obtížemi a vytváření příznivého sociálního klimatu pro přijímání kulturních a jiných odlišností ve škole a školském zařízení,
h) včasnou intervenci při aktuálních problémech u jednotlivých žáků a třídních kolektivů,
i) předcházení všem formám rizikového chování včetně různých forem šikany a diskriminace,
j) průběžné vyhodnocování účinnosti preventivních programů uskutečňovaných

školou,

k) spolupráci a komunikaci mezi školou a zákonnými zástupci,

l) spolupráci školy při poskytování poradenských služeb se školskými poradenskými zařízeními (pedagogicko – psychologické poradny, speciálně pedagogická centra, střediska výchovné péče).

Časová dostupnost služeb poradenských pracovníků školy

Konzultační hodiny poradenských pracovníků pro žáky, rodiče, pedagogické pracovníky jsou na webových stránkách školy.

Práce s informacemi a důvěrnými daty

Informace a důvěrná data o žácích a jejich rodičích, o kterých se poradenští pracovníci dozvědí v souvislosti s výkonem své poradenské činnosti, jsou ochraňována v souladu se zákonem č. 101/2000Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Poradenští pracovníci školy zejména:

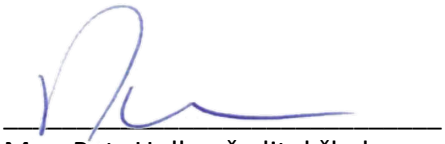
- zachovávají mlčenlivost o skutečnostech týkajících se osobních údajů žáků a zákonných zástupců žáků,
- zachovávají mlčenlivost o zdravotním stavu žáků,
- dbají, aby dokumenty týkající se osobních údajů žáka a zdravotního stavu žáka nebyly volně přístupné

Informovanost o poradenských službách školy

Program poradenských služeb ve škole je veřejně přístupný na webových stránkách školy nebo u třídních učitelů, u vedení školy.

Účinnost

Kontrolu dodržování tohoto programu poradenských služeb vykonává ředitel školy. Tento program nabývá účinnosti dnem 1. 9. 2026.

Mgr. Petr Holba, ředitel školy

Plán práce výchovného poradce

I. VOLBA POVOLÁNÍ

1. pololetí

- první konzultace s vycházejícími žáky 9. ročníku – zjištění profesní orientace

- individuální konzultace s žáky, kteří budou mít splněno devět let povinné školní docházky, a zákonnými zástupci o možnosti dalšího profesního vzdělávání

- informace o přijímacím řízení- rodiče na třídních schůzkách

- podle zájmu rodičů individuální konzultace s rodiči vycházejících žáků a konzultace s jednotlivými žáky (bude využita doba rodičovských schůzek a dále dle dohody)

- informace možnosti o vyšetření Profiorientace v PPP Č. Krumlov

- Návštěva Burzy škol - 9. tř.., případně 8.tř (podzim)

- na podzim návštěva v Poradenském centru na ÚP Č. Krumlov – 9. tř. (popř. návštěva pracovníků poradenského centra ÚP Č. Krumlov ve škole)

- průběžně předávání informací o nabízených studijních oborech

- v případě zájmu umožnit vycházejícím žákům pohovor se zástupci SŠ (prezentace SŠ)

- rodičům i žákům 5. a 7. ročníku poskytnout informace o možnosti studia na víceletých gymnáziích

2. pololetí

- administrativní zpracování přihlášek, výdej zápisových lístků

- informace o přijímacím řízení na SŠ

- sledování úspěšnosti žáků při přijímacím řízení

- další kola přijímacího řízení – pomoc při hledání volných míst

- práce s žáky 8. ročníku při volbě povolání, individuální pohovory

II. PÉČE O INTEGROVANÉ ŽÁKY

- spolupráce a komunikace se školskými poradenskými zařízeními při zajišťování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami

- sledovat způsob práce s integrovanými žáky a plnění a vyhodnocování IVP

- aktualizace žáků s PO

- společně s třídními učiteli, rodiči a ostatními vyučujícími pomáhat sestavit IVP

- kontrola plnění, aktualizace a vyhodnocení IVP

- koordinace poskytování poradenských služeb žákům se SVP, s PO se školskými poradenskými zařízeními a koordinace vzdělávacích opatření u těchto žáků

III. PRŮBĚŽNÉ SLEDOVÁNÍ ŽÁKŮ S VÝCHOVNÝMI A VÝUKOVÝMI OBTÍŽEMI

- spolupráce se školskými poradenskými zařízeními (PPP, SPC, SVP)

- při výskytu výchovných problémů doporučit rodičům spolupráci s odbornými pracovišti

- pravidelně spolupracovat s rodiči, třídními učiteli a v případě nutnosti řešit vzniklé problémy

- v případě potřeby včas kontaktovat pracovníky školských poradenských zařízení a domluvit s nimi odbornou konzultaci nebo návštěvu školy

- hospitace v hodinách

IV. PÉČE O NADANÉ A TALENTOVANÉ ŽÁKY

- nadané a talentované žáky v průběhu školního roku zapojovat do soutěží a předmětových olympiád a sledovat jejich umístění, další zaměření a vývoj

- informovat rodiče i žáky o možnosti studia na víceletém gymnáziu

V. Zápis do I. třídy

- příprava zápisu s žáky 8. třídy – organizace – rozpis zabezpečení

- průběh zápisu, informace rodičům o možnosti OŠD

VI. SPOLUPRÁCE SE ŠKOLNÍM METODIKEM PREVENCE

- v rámci prevence výskytu patologických jevů spolupracovat se školním metodikem prevence, společně se snažit včas odhalovat náznaky a pokusy o jakoukoli formu či náznaky šikany

VII. SPOLUPRÁCE S TŘÍDNÍMI UČITELI A OSTATNÍMI PEDAGOGICKÝMI PRACOVNÍKY

- metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v zajišťování podpůrných opatření pro žáky se SVP, s PO a nadaných žáků

- pomoc při tvorbě a aktualizaci IVP

- podle aktuální potřeby spolupracovat při řešení výukových výchovných problémů žáků a žákovských kolektivů

- podle potřeby spolupracovat při přípravě jednání s rodiči a účastnit se jich

- společně s třídními učiteli jednat s rodiči těch žáků, u kterých se vyskytnou problémy výukové, výchovné nebo častá krátkodobá či dlouhodobá absence

- sledovat začlenění nově příchozích žáků do kolektivu třídy

VIII. SPOLUPRÁCE S RODIČI ČI ZÁKONNÝMI ZÁSTUPCI ŽÁKŮ

- spolupracovat při vytváření a vyhodnocení IVP žáků s PO

- v 5., 7. a 9. ročníku informovat rodiče o průběhu a termínech přijímacího řízení na střední školy, včetně víceletých gymnázií

- spolupracovat s rodiči při řešení problémů jejich dětí jak v době třídních schůzek, tak mimo ně

Plán činnosti školního metodika prevence

I. METODICKÉ A KOORDINAČNÍ ČINNOSTI

- Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.

- Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.

- Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).

- Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

- Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasizmu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímaní kulturní a etnické odlišnosti.

- Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.

- Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.

- Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.

- Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

INFORMAČNÍ ČINNOSTI

- Zajišťování a předávání odborných informací o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.

- Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.

- Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence sociálně patologických jevů (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotlivý odborníci).

II. PORADENSKÉ ČINNOSTI

- Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy sociálně patologického chování: poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (za spolupráce s třídními učiteli).

- Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje sociálně patologických jevů u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj sociálně patologických jevů ve škole.

- Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žáků školou a specializovanými školskými zařízeními.

METODIK PREVENCE RIZIKOVÉHO CHOVÁNÍ se zaměřuje zejména na:

a) koordinaci preventivního programu školy,
b) prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalizmu, šikaně a dalším projevům rizikového chování žáků školy,
c) metodické vedení činnosti učitelů školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (dále jen PSPJ),
d) preventivní práci s třídními kolektivy ve spolupráci s třídními učiteli,
e) vyhledávání žáků s rizikem či projevy sociálně nežádoucího chování ve spolupráci s třídními učiteli,
f) spolupracuje s orgány státní správy, které mají v kompetenci problematiku prevence,
g) vytváří dokument o výsledku preventivní práce školy za školní rok,
h) vede databázi spolupracovníků školy pro oblast PSPJ,
i) shromažďování a evidence odborných zpráv a informací o žácích od orgánů státní správy a jejich zajištění v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů,
j) vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti metodika prevence.

Minimální preventivní program

Základní údaje

Název a adresa školy, pro kterou platí tento MPP	Základní škola a Mateřská škola Chvalšiny Chvalšiny 150, 382 08 Chvalšiny
Jméno a příjmení ředitele školy	Mgr. Petr Holba
Telefon na ředitele školy	380 739 117, 721 827 990
E-mail na ředitele školy	reditel@zschvalsiny.cz

Jméno a příjmení školního metodika prevence	Mgr. Vendula Tesařová
Telefon	380 739 990
E-mail	tesarova.vendula@zschvalsiny.cz

Jméno a příjmení výchovného poradce	Mgr. Lenka Jarkovská
Telefon	380 739 990
E-mail	jarkovska.lenka@zschvalsiny.cz

	Počet tříd	Počet žáků/studentů
ZŠ – I. stupeň	5	75
ZŠ – II. stupeň	4	37
Celkem	9	112

ZMAPOVÁNÍ SITUACE VE ŠKOLE PRO STANOVENÍ CÍLŮ MPP

SOCIÁLNÍ A JINÉ OKOLÍ ŠKOLY

Naše škola je plně organizovaná s I. a II. stupněm (9 ročníků/ 9 tříd). Spádová oblast školy zahrnuje i Výcvikový vojenský prostor Boletice, včetně obce Květušín, kde žije silná romská komunita. V celé spádové oblasti je značná nezaměstnanost. Cílem každé školní akce je umožnit žákům pomocí zážitků získat kladný vztah k hodnotám (normám) uznávaným v majoritní společnosti.

INFORMACE OD PEDAGOGŮ

K tématu prevence se dostáváme při pravidelných pracovních poradách. Každý z vyučujících zde může sdělit, co by potřeboval v rámci prevence a jeho třídy. Během těchto porad se také bavíme konkrétně k jednotlivým třídám a diskutujeme nad jednotlivými žáky.

INFORMACE OD RODIČŮ

Jelikož naše škola do kolektivu poměrně často začleňuje problematické žáky z jiných spádových oblastí, domnívám se, že rodiče hodnotí situaci v oblasti SPJ na škole jako poměrně bez problematickou. Informace od rodičů jsou nejčastěji získávány prostřednictvím třídních schůzek nebo individuálních schůzek jednotlivých třídních učitelů s konkrétními rodiči. Z jednání vyplývá, že rodiče aktuálně očekávají, jaká pravidla a normy budou nastaveny vzhledem k situaci, kdy se minulý školní rok velmi výrazně proměnilo personální obsazení ve škole včetně vedení školy.

INFORMACE OD ŽÁKŮ

Informace od žáků jsou získávány aktuálně zejména prostřednictvím třídních učitelů, kteří v rámci třídnických hodin s žáky mluví také o tématech týkajících se SPJ. Škola je také zapojena do projektu „Nenech to být“, díky kterému mohou žáci i rodiče kontaktovat metodika prevence srze elektronický dotazník na webu www.nntb.cz. Během školního roku také budou probíhat dotazníková šetření v 2. – 9. ročníku.

OBECNÉ CÍLE, KTERÝCH CHCEME DOSÁHNOUT VE VŠECH TÉMATECH PRIMÁRNÍ PREVENCE

- zajistit odborné a průběžné vzdělávání ŠMP, výchovného poradce a ostatních pedagogických pracovníků
- preventivně působit v co nejširší oblasti rizikových forem chování
- spolupracovat a zapojovat se do projektů – akcí realizovaných jinými odbornými subjekty
- realizovat nabídku mimoškolních volnočasových aktivit v návaznosti na programy a výuku školy – zajímat se o svět mladých lidí
- udržovat dobré vztahy mezi rodinou a školou
- realizovat pravidelné schůzky s rodiči, kde budou dostatečně informováni a obeznámeni s riziky, jakým jsou jejich děti vystaveny a jak jim předcházet
- zapojovat rodiče do aktivit školy

KONKRÉTNÍ CÍLE, KTERÝCH CHCEME DOSÁHNOUT

1. PREVENCE DROGOVÝCH ZÁVISLOSTÍ, ALKOHOLISMU A KOUŘENÍ

Cíle:

- předcházet užívání návykových látek včetně alkoholu a tabáku

- předcházet závislosti na návykových látkách a zdravotním problémům způsobených v důsledku konzumace drog

- oddálit první kontakt s návykovými látkami

- podporovat žáky v jejich nápadech, potřebách a tvořivosti

- aktivizovat žáky k pravidelným sportovním a zájmovým činnostem

Ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nekolují „zažité“ mýty o drogách

- žáci mají reálný obraz „světa drog“ – znají negativa i pozitiva OPL

- počet experimentů s drogou je nižší oproti standardu – normálu

- ve škole je zdravé motivující prostředí, utvářené za pomoci žáků, vycházející z jejich nápadů a potřeb

- žáci vyhledávají pravidelné zájmy a činnosti mimo školu (kroužky, sport…)

- škola za spoluúčasti žáků pořádá zážitkové akce, výlety, exkurze, mimoškolní aktivity

- žáci se aktivně zapojují do protidrogové prevence

- žáci mají zájem o návštěvy odborníků, mají potřebu diskutovat o problematice s učiteli

- žáci jsou dobře informováni a vědí na koho se v případě potíží obrátit

2. PREVENCE ŠIKANY – POSILOVÁNÍ A ROZVOJ MEZILIDSKÝCH VZTAHŮ

Prevence projevů xenofobie, rasismu, antisemitismu

Cíle:

- předcházet šikaně – jejím projevům, stádiím a formám
- předcházet projevům xenofobie, rasismu a antisemitismu
- upevňovat obecně uznávané hodnoty a postoje společenského života
- vyvracet předsudky a pěstovat úctu k životu
- posilovat a rozvíjet zdravé vrstevnické vztahy
- podporovat v žácích jejich přirozenou zvídavost a potřebu poznávat nové
- zajistit bezpečnost žáků o přestávkách a skrytých místech školy (zejména účinným pedagogickým dozorem)
- účinně a profesionálně postupovat při rozpoznání šikany v souladu s pokyny MŠMT

- šířit objektivní, pravdivé informace o extremistických organizacích, nebezpečných ideologiích, sektách, náboženstvích, apod.
- nastavovat a uplatňovat jasná pravidla ve třídě, na konflikt nebo nerespektování reagovat včas
- jasně stanovit způsob, jakým pedagogové mají podezření na šikanu své osoby nebo kolegy, nebo oznámení podat, komu a jak s ním bude nakládáno

Ukazatele úspěchu:

- mezi žáky nebují šikana
- žáci mají zdravé sebevědomí a pozitivní přístup k okolí a ostatním
- žáci samostatně myslí a rozhodují se, otevřeně říkají svůj názor, jsou tolerantní
- žáci mají zájem a potřebu pospolitosti třídy (společné akce, výlety, …)
- na půdě školy panuje důvěrná a bezpečná atmosféra
- žáci se zajímají o multikulturní společnost a postoje (rasismus, xenofobie…)
- žáci mají zájem o různá náboženství a kultury
- žáci mají dostatek informací a znají rizika extremistických organizací, ideologií, sekt…
- žáci jsou ochotni řešit své konflikty a nedorozumění dohodou a pod pedagogickým vedením najít řešení
- žáci jeví zájem o návštěvy odborníků

3. PREVENCE RIZIKOVÉHO SEXUÁLNÍHO CHOVÁNÍ A ZÁVAŽNÝCH VIROVÝCH ONEMOCNĚNÍ, PREVENCE SEXUÁLNÍHO ZNEUŽÍVÁNÍ A TÝRÁNÍ - SEXUÁLNÍ VÝCHOVA

Cíle:

- předcházet rizikům předčasného sexuálního života – právní odpovědnost, citová nevyzrálost, antikoncepce, potraty, …
- posilovat a upevňovat obecně uznávané hodnoty – rodina, mateřství, láska, …
- předcházet rizikům souvisejících s tělesnými a psychickými změnami – porozumění a péče o své tělo – ducha, informace o přirozených vývojových změnách, gynekologie, sexuologie a venerologie, …
- předcházet rizikům sexuálního zneužívání, týrání a zanedbávání – pedofilie, sexuálního zneužívání, pornografie, znásilnění,…
- předkládat témata sexuální výchovy jako přirozenou věc – pohlavní styk, odlišnosti obou pohlaví, homosexualita, úchylky,…
- podporovat zdravé sebevědomí žáků a citlivě přistupovat k jejich problémům (první vztahy – lásky, růst a změny sekundárních pohl. znaků, …)

Ukazatele úspěchu:

- žáci lépe rozumí svým citům a tělesným změnám – nestydí se za ně, …
- žáci dokážou říct NE a umějí ho i přijmout – asertivní jednání
- žáci dokážou rozlišit pozitiva a negativa sexuálního jednání (fyzická a psychická stránka)
- žáci k sexu zaujímají zodpovědný postoj – znají rizika i pozitiva
- žáci dávají přednost dlouhodobým vztahům postavených na lásce, partnerství a přátelství
- žáci mají kladný postoj k obecně uznávaným hodnotám – rodina, mateřství…

- žáci se orientují v problematice sexuální výchovy, vědí na koho se obrátit s problémy apod.
- žáci mají zájem o návštěvy odborníků, mají potřebu diskutovat o problematice s učiteli

4. PREVENCE KRIMINALITY A DELIKVENCE (DLE POKYNU MŠMT), PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Cíle:

- vysvětlit a popsat základní projevy kriminality a delikvence (krádeže, násilí, vandalismus, …)
- vysvětlit jednotlivé dílčí mechanismy a dynamiku trestných činů, přestupků (co se děje před, proč, co se děje potom, jak se cítí oběť, …)
- předkládat a vysvětlovat modelové situace a zasazovat chování ve vztahu k normalitě a společenské normě
- podporovat a zapojovat se do projektů realizovaných jinými subjekty (např. policií,)
- zasvětit žáky do základních ustanovení Trestního zákoníku, Školního řádu, řádu obecně…
- zasadit se o to, aby žáci znali svá práva ve společnosti-dětská práva, Chartu práv dítěte, Ústavu ČR apod.
- upevňovat základní pravidla a hodnoty společenského chování
- předkládat vhodný vzor společenského chování, dbát na dodržování zákona a být morální podporou

Ukazatele úspěchu:

- žáci si jsou vědomi následků spáchání přestupku a trestného činu
- žáci znají školní řád a jsou srozuměni s důsledky případného porušení
- žáci respektují, znají základní lidská práva a hodnoty společenského chování
- žáci vědí, na koho se obrátit v případě potíží, a to nejen na půdě školy
- žáci mají důvěru v pedagogický sbor

5. PREVENCE ZÁŠKOLÁCTVÍ

Cíle:

- posilovat hodnotu vzdělání
- postupovat podle ŠŘ a pokynů MŠMT při řešení neomluvené školní docházky (od třídního učitele, výchovného poradce, rodiče, oddělení sociálně právní ochrany dětí MěÚ až po policii)
- spolupracovat s jinými subjekty na dodržování povinné školní docházky (sociální odbor, policie)

Ukazatele úspěchu:

- počet zameškaných neomluvených hodin je nízký
- žáci jeví zájem o výuku a jiné školní aktivity – cítí potřebu vzdělání
- škola má dobré vztahy s úřady a jinými subjekty
- škola má vypracovaný plán a postupy, jak řešit neomluvenou docházku

6. ZDRAVÝ ŽIVOTNÍ STYL, PREVENCE VZNIKU PORUCH PŘÍJMU POTRAVY, EKOLOGIE

Cíle:

- podporovat zdravý životní styl žáků – životospráva, duševní hygiena, režim dne, stres,…
- upevňovat kladný vztah ke svému tělu
- seznámit žáky s různými styly života – vrcholový sport, modelky (plastická chirurgie), vegetariánství, život v komunitách,…
- předcházet negativním vlivům medií a reklamy (tisk, TV, PC) – ideál krásy, odtržení od reality, módní trendy atd.
- předcházet vzniku poruch příjmu potravy – anorexie, bulimie, diety, obezita,…
- upevňovat a rozvíjet kladný vztah k životnímu prostředí – ekologii
- naučit žáky poskytnout první pomoc a orientovat se v integrovaném záchranném systému

Ukazatele úspěchu:

- žáci mají zájem o zdravý životní styl – účelně využívají svůj volný čas, umějí odpočívat – relaxovat…
- žáci dbají o svůj zevnějšek a tělo (aktivně sportují, vyhledávají pohyb…)
- žáci znají negativa a pozitiva různých stylů života
- žáci přemýšlí o vlivu medií a reklamy na jejich život a mají potřebu o tom diskutovat
- žáci mají kladný vztah k přírodě a životnímu prostředí

7. PREVENCE VIRTUÁLNÍCH DROG – PATOLOGICKÉHO HRÁČSTVÍ A ZÁVISLOSTI NA POČÍTAČOVÝCH HRÁCH

Cíle:

- seznámit žáky se základními pojmy virtuálních drog – TV, PC, Reality show, výherní automaty, sázení,…
- předcházet zdravotním, sociálním a psychickým poškozením v důsledku přílišného užívání virtuálních drog – znecitlivění, ztráta reality, snížení sebekontroly, násilí, závislost, …
- stanovit a posilovat v žácích pravidla pro užívání virtuálních drog
- podporovat počítačové hry, filmy s kladnými stránkami obsahu (postřeh, vědomosti, koordinace pohybů, soustředění…)

Ukazatele úspěchu:

- žáci znají základní pojmy, pozitiva a negativa virtuálních drog
- žáci si jsou vědomi pravidel pro užívání virtuálních drog a znají následky jejich porušování
- žáci nevyhledávají pouze hry s tématikou násilí, zabíjení a dalších kriminálních činů

8. PREVENCE SEBEVRAŽEDNÉHO CHOVÁNÍ

Cíle:

- seznámit žáky s tématem duševního zdraví
- pravidelně v rámci výuky a třídnických hodin zařazovat témata týkající se duševního zdraví

- naučit žáky konkrétní techniky např. uvolnění a zklidnění před testem
- zajistit dostupnost informací o tématu duševního zdraví a zvyšovat duševní gramotnost žáků i pedagogů
- podporovat žáky v kvalitním vyplnění volného času, nabízet aktivity využitelné jak ve škole, tak v prostředí mimo školu
- poskytovat oporu žákům, kteří mají potíže se svým duševním zdravím

Ukazatele úspěchu:

- žáci znají konkrétní techniky např. pro uvolnění napětí
- žáci jsou schopni říct, co jim pomáhá např. pro zklidnění se před testem
- každý žák má ve škole konkrétního člověka, kterému důvěřuje, má komu se svěřit
- žáci respektují specifické potřeby svých spolužáků vzhledem k jejich duševnímu stavu

ČINNOSTI NUTNÉ K DOSAŽENÍ CÍLE

ŽÁCI

Do minimální prevence je zapojen každý pedagogický pracovník naší školy, a to v činnosti výchovné či vzdělávací.

Náplň činnosti ŠMP bude představena v jednotlivých ročnících během měsíce října v každém školním roce prostřednictvím třídních učitelů a další informace jsou k dispozici na informační tabuli nebo stránkách školy.

DLOUHODOBÉ AKCE A ČINNOSTI

V souladu s aktuálním ŠVP dochází k dosahování cílů v přímé výuce, zejména v hodinách prvouky, dějepisu, občanské nauky, českého jazyka, anglického jazyka, dramatické výchovy, výživy člověka aj.

JEDNORÁZOVÉ AKCE A ČINNOSTI

Podle aktuální situace a možností probíhají v průběhu roku vybrané akce, např.:

- Mikulášování
- Vánoční zpívání
- Vánoční tvoření
- Karneval
- Den Země
- Den matek
- Den dětí
- Den prevence

V průběhu školního roku také probíhají další projektové dny vztahující se k aktuálním tématům, na základě aktuálních nabídek státních i nestátních organizací v okolí (nejčastěji

SVP Spirála, Centrum pro pomoc dětem a mládeži o. p. s. a další) se dále naše škola dle časových možností zapojuje do aktivit a projektů těchto subjektů. Žáci také navštěvují divadelní představení, spolupracujeme s mateřskou školou, probíhají besedy, exkurze, hudebně výchovné pořady, spaní ve škole, školní a tematické výlety.

VOLNOČASOVÉ A MIMOŠKOLNÍ AKTIVITY PRO ŽÁKY

- Tvořivé ruce
- Volejbal
- Čtenářský kroužek / Školní knihovna
- Sportovní hry
- Doučování

(Nabídka kroužků se může podle aktuální situace mírně lišit)

PEDAGOGOVÉ A DALŠÍ PEDAGOGIČTÍ PRACOVNÍCI ŠKOLY

V případě výskytu některého ze SPJ je daný problém ihned řešen třídním učitelem, který informuje zákonného zástupce žáka, metodika prevence, výchovnou poradkyni a vedení školy.

a) informační systém

Informace jsou pedagogickým pracovníkům předávány na poradách, které svolává ředitel školy obvykle jednou za 14 dní nebo dle potřeby.

RODIČE

Rodiče byli informováni o možnostech konzultací se ŠMP, o konzultačních hodinách.

AKCE PRO ŽÁKY A RODIČE

- Škola nanečisto – rodiče budoucích prvňáčků
- Slavnostní zahájení školního roku pro rodiče a prvňáčky
- Vánoční tvoření – jarmark
- Karneval
- Dny otevřených dveří
- Den matek
- Táboráky
- Účast na školních výletech

SPOLUPRÁCE S OKOLÍM ŠKOLY

MěÚ Český Krumlov

Odbor školství, sportu a mládeže	tel. 380 766 417
Odbor sociálně právní ochrany dětí Č. Krumlov	tel. 380 766 417, kurátor 380 766 426

Odbor sociálně právní ochrany dětí Prachatice	tel. 388 607 576
Policie ČR – obvodní oddělení Č. Krumlov	tel. 974 232 700
Městská policie Český Krumlov	tel. 380 766 346
PPP pracoviště Český Krumlov	tel. 380 711 505
Portus Prachatice, o. s.	tel. 722 049 751
Prevent, o. s.	tel. 383 323 920
Středisko výchovné péče Spirála	tel. 380 712 426
Psychiatrická léčebna Červený Dvůr	tel. 380 309 144
Centrum pro pomoc dětem a mládeži, o. p. s.	tel. 380 712 427, mob. 739 363 374
SPC České Budějovice	tel. 774 300 038 (Štítného) 387 315 859 (Riegrova)
SPC Strakonice	tel. 383 332 844

Školní program proti šikaně

1. VÝCHODISKA PROGRAMU

Školní program proti šikaně vychází z Metodického pokynu MŠMT k řešení šikany ve školách a školských zařízeních a z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních. Je součástí školního Minimálního preventivního programu. Je vypracován v souladu s platným zněním Školního řádu.

2. CÍL PROGRAMU

Cílem programu je vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí a co nejdřív odhalit a účinně řešit šikanu. Základem prevence šikany a násilí je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky a mezi žáky a učiteli, a to zejména:

- podpora solidarity a tolerance,
- podpora vědomí sounáležitosti,
- vytváření podmínek pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy,
- rozvoj spolupráce mezi dětmi a jejich vzájemného respektu,
- rozvíjení jednání v souladu s právními normami a s důrazem na právní odpovědnost jedince.

Tento program se zaměřuje především na prevenci šikany a ukazuje postupy řešení šikany. Je určen všem pedagogickým pracovníkům školy, dále pak nepedagogickým pracovníkům, rodičům a žákům školy. Je nedílnou součástí Minimálního preventivního programu školy. Školní program proti šikaně se zaměřuje na specifickou primární prevenci a na prevenci sekundární, jedná se o program speciální prevence. Těžiště specifické primární prevence je v práci třídních učitelů. Jejím úkolem je posílení imunity proti nákaze šikanování. Důležitou úlohu zde hrají výukové předměty, které mají významný vztah k prevenci sociálně-patologických jevů. Sekundární prevence pak zahrnuje především diagnostiku a léčbu šikany. Počáteční stádia diagnostikují a léčí třídní učitelé, výchovný poradce a metodik prevence, u pokročilé šikany musí proběhnout spolupráce školy s odborníky. V našem okolí mají pedagogové možnost obrátit se např. na SVP Spirála v Českém Krumlově, PPP – pracoviště Český Krumlov atd.

3. ODPOVĚDNOST ŠKOLY

V souladu se školským zákonem má škola jednoznačnou odpovědnost za žáky, je povinna zajišťovat bezpečnost a ochranu zdraví žáků v průběhu všech vzdělávacích a souvisejících aktivit a současně vytvářet podmínky pro jejich zdravý vývoj a pro předcházení vzniku rizikového chování (sociálně-patologických jevů).

Každý pedagogický pracovník musí šikaně mezi žáky předcházet, její projevy neprodleně řešit a oběti šikany poskytnout okamžitou pomoc.

Škola má ohlašovací povinnost při výskytu šikany v následujících případech:

- dojde-li v souvislosti se šikanou k jednání, které by mohlo naplňovat znaky přestupku nebo trestného činu, obrací se škola na Policii ČR;

- dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, s ním souvisejících činností anebo poskytování školských služeb, má škola povinnost tuto skutečnost oznámit zákonnému zástupci jak žáka, který byl útočníkem, tak žáka, který byl obětí;

- škola ohlašuje orgánu sociálně právní ochrany dětí takové skutečnosti, které nasvědčují tomu, že dítě je v ohrožení buď proto, že ho ohrožuje někdo jiný, nebo proto, že se ohrožuje svým chováním samo.

Z hlediska trestního zákona může šikana žáků naplňovat skutkovou podstatu trestných činů či provinění (dále jen trestných činů):

- vydírání
- omezování osobní svobody
- útisku
- ublížení na zdraví
- krádeže
- násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci
- poškození cizí věci
- nebezpečné vyhrožování

Pedagogický pracovník, kterému bude znám případ šikany a nepřijme v tomto ohledu žádné opatření, se vystavuje riziku trestního postihu pro neoznámení, případně nepřekažení trestnému činu (par. 353 trestního zákona).

ODPOVĚDNOST ZA PLNĚNÍ PROGRAMU

- tvorbu programu koordinuje školní metodik prevence, podílejí se na něm všichni pedagogičtí pracovníci
- koordinace programu je v kompetenci školního metodika prevence
- za realizaci a hodnocení je odpovědný ředitel školy

1. VÝCHOVNÝ PORADCE

Výchovný poradce úzce spolupracuje s metodikem prevence, v případě odhalení šikany navrhuje opatření, svolání výchovné komise, vede individuální konzultace s dětmi, s rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci. Jedná se sociálním odborem. Konzultuje problémy s odbornými pracovišti – SPC, PPP.

2. METODIK PREVENCE

Metodik prevence spoluvytváří školní program proti šikaně, podílí se na jeho realizaci. Komunikuje s učiteli v oblasti primární prevence, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě. Spolupracuje se specializovanými institucemi a organizacemi. Předává informace týkající se diagnostiky a řešení šikany. Zajistí doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti problematiky násilného chování a šikanování.

3. PEDAGOGOVÉ

Věnují se v rámci výuky rozvoje kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod v rámci koncepce školy. Třídní učitelé se podílí na odhalování šikany a vyšetřování počáteční šikany. Třídní učitel je v kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání a dalších možností komunikace. Pedagogičtí pracovníci vedou důsledně a systematicky žáky a studenty k osvojování norem mezilidských vztahů založených na demokratických principech respektujících identitu a individualitu žáka. Pomáhají rozvíjet pozitivní mezilidské vztahy a úctu k životu druhého člověka. Všichni pedagogičtí pracovníci by měli vnímat vztahy mezi žáky a atmosféru v třídních kolektivech, kde působí, jako nedílnou a velmi důležitou součást své práce. Důležité aktivity školy nelze

spojovat jen s určitým vyučovacím předmětem nebo skupinou předmětů. Vztahy a chování pedagogických i nepedagogických pracovníků vůči sobě a vůči žákům ovlivňují chování žáků.

4. ŘEDITEL ŠKOLY

Sleduje problémy v kontextu celé školy a dělá personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánů sociální péče o dítě, psychologů apod. Je odpovědný za systémové aktivity školy v oblasti prevence šikany a násilí.

V rámci finančních možností školy zajistí vzdělávání pracovníků školy v akreditovaných kurzech k problematice šikany. Zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky zejména ve škole před vyučováním, především pak v prostorách, kde k šikaně již došlo nebo kde by k ní mohlo docházet. Zajistí, aby žáci i pedagogičtí pracovníci byli seznámeni s negativními důsledky šikany, a to jak pro její oběti a pachatele, tak i pro celý třídní (školní) kolektiv. Za zvlášť nebezpečnou je třeba považovat tendenci podceňovat počáteční projevy šikany.

ŠIKANOVÁNÍ

CHARAKTERISTIKA ŠIKANOVÁNÍ

Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.

Nově se může šikanování realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se o tzv. kyberšikanu. Kyberšikana je jednou z forem psychické šikany. Je to zneužití informačních a komunikačních technologií, zejména pak mobilních telefonů a internetu, k takovým činnostem, které mají někoho záměrně ohrozit, ublížit mu. Zahrnuje útoky pomocí e-mailů, sms zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. Podobně jako u šikany tváří v tvář se jedná o úmyslné chování, kdy je oběť napadána útočníkem nebo útočníky.

Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševním a tělesném zdraví oběti. Škola má povinnost předcházet všem náznakům násilí a šikanování. Šikanování v jakékoli formě a podobě nesmí být pracovníky školy akceptováno. Samotní pedagogičtí pracovníci nesmí svým jednáním s některými žáky a chováním vůči nim podněcovat zhoršování vztahů směřující k šikanování těchto žáků jejich spolužáky.

Šikana je každé chování, které splňuje tyto znaky:

- je záměrná a cílená vůči jedinci nebo skupině,
- je obvykle opakované, často dlouhodobé,
- jeho záměrem je oběti ohrozit, ponížit či zastrašit,
- oběť se mu neumí bránit a dlouhodobě trpí.

Šikana není:

- jednorázová rvačka, nevhodný vtip či konflikt,
- vyčlenění dítěte z kolektivu, pokud není motivováno snahou ublížit či pobavit se na jeho úkor.

Kyberšikana není:

- oprávněná kritika na internetu bez zlého úmyslu, nadávek a ponižování,
- vzájemné internetové psychické násilí mezi rovnocennými partnery.

PROJEVY ŠIKANOVÁNÍ

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany patří:

- fyzická agrese, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti),
- verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií),
- smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.).

Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech nabýt i rysy organizovaného zločinu.

Příklady přímých znaků šikany:

- soustavné posměšné poznámky, nadávky, hrubé žerty, hanlivá přezdívka na adresu určitého žáka, pokud to tento žák těžko snáší a trpí tím
- jednostranné vyžadování věcných či peněžních darů,
- jeden žák vystupuje vůči druhému v roli „sluhy“ či „otroka“
- často opakované pošťuchování, strkání, údery, poškozování věcí, které žák neoplácí,
- na žáka je vyvíjen nátlak k vykonávání nemorálních až trestných činů.

Příklady nepřímých znaků šikany:

- (potenciálně šikanovaný) žák se o přestávkách zdržuje stranou od ostatních, nemá kamarády,
- přestávky tráví v bezpečné blízkosti učitelů nebo mimo třídu. Vymýšlí si záminky, aby nemusel být ve třídě,
- jeho prospěch se nevysvětlitelně zhoršuje, nesoustředí se na učení,
- má často poškozené nebo rozházené věci, často se mu „záhadně“ ztrácí, ve třídě, v šatně…,
- při týmových sportech bývá volen mezi posledními,
- působí smutně, stísněně, často chybí z nejasných důvodů, nevolnost, bolení hlavy…,
- má-li promluvit před třídou, je nejistý a ustrašený.

STÁDIA ŠIKANOVÁNÍ

PRVNÍ STÁDIUM: ZROD OSTRAKISMU

Jde o mírné, převážně psychické formy násilí, kdy se okrajový člen skupiny necítí dobře. Je neoblíben a není uznáván. Ostatní ho více či méně odmítají, nebaví se s ním, pomlouvají ho, spřádají proti němu intriky, dělají na jeho účet „drobné“ legrácky apod.

Tato situace je již zárodečnou podobou šikanování a obsahuje riziko dalšího negativního vývoje.

DRUHÉ STÁDIUM: FYZICKÁ AGRESE A PŘITVRZOVÁNÍ MANIPULACE

V zátěžových situacích, kdy ve skupině stoupá napětí, začnou ostrakizovaní žáci sloužit jako hromosvod. Spolužáci si na nich odreagovávají nepříjemné pocity z toho, že chození do školy je obtěžuje. Manipulace se přitvrzuje a objevuje se zprvu ponejvíce subtilní fyzická agrese.

TŘETÍ STÁDIUM (KLÍČOVÝ MOMENT): VYTVOŘENÍ JÁDRA

Vytváří se skupina agresorů, úderné jádro. Tito šiřitelé „viru“ začnou spolupracovat a systematicky, nikoliv již pouze náhodně, šikanovat nejvhodnější oběti. V počátku se stávají jejich oběťmi ti, kteří jsou už osvědčeným objektem ostrakizování. Jde o žáky, kteří jsou v hierarchii nejníže, tedy ti „slabí“.

ČTVRTÉ STÁDIUM: VĚTŠINA PŘIJÍMÁ NORMY

Normy agresorů jsou přijaty většinou a stanou se nepsaným zákonem. V této době získává neformální tlak ke konformitě novou dynamiku a málokdo se mu dokáže postavit. U členů „virem“ přemožené skupiny dochází k vytvoření jakési alternativní identity, která je zcela poplatná vůdcům. I mírní a ukáznění žáci se začnou chovat krutě – aktivně se účastní týrání spolužáka a prožívají při tom uspokojení.

PÁTÉ STÁDIUM: TOTALITA NEBOLI DOKONALÁ ŠIKANA

Násilí jako normu přijímají všichni členové třídy. Šikanování se stává skupinovým programem. Obrazně řečeno nastává éra „vykořisťování“. Žáci jsou rozděleni na dvě sorty lidí, které jsem pro přehlednost označil jako „otrokáře“ a „otroky“. Jedni mají všechna práva, ti druzí nemají práva žádná.

(Stadia šikanování podle Michala Koláře, 1990, 1996, 1997, 2000 aj.)

POSTUPY PŘI VÝSKYTU ŠIKANOVÁNÍ

V případě výskytu šikany ve škole mohou nastat dvě různé situace. Školní metodik prevence, na podkladě kvalifikovaného odhadu stadia a formy šikanování rozhodne, zda jde o počáteční a obvyklou šikanu, jejíž řešení zvládne škola sama, nebo zda jde o pokročilejší šikanu, kdy si škola povolá k řešení šikany odborníka (PPP, SVP, Policie ČR). Do komplikované šikany patří především neobvyklé formy šikany. Dále se do ní zahrnují základní formy šikany, se kterými nemáme zkušenosti. Patří do nich šikany krajně ohrožující bezpečí pedagoga a život oběti, dále šikany se změnou v základním schématu. Prakticky jde zejména o nějakou zvláštnost u přímých a nepřímých účastníků šikany. Patří sem rovněž šikany s rozvinutým zakrývajícím systémem.

Dva scénáře podle stadia šikanování:

1. Škola zvládne řešit situaci vlastními silami. Do této skupiny patří postupy pro počáteční stádia šikanování.

2. Škola potřebuje pomoc z venku a je nezbytná její spolupráce se specializovanými institucemi a policií. Tady se jedná o případy pokročilé šikany a nestandardní šikany, např. výbuchu skupinového násilí vůči oběti.

POSTUP VYŠETŘOVÁNÍ V PŘÍPADĚ, ŽE JDE O POČÁTEČNÍ STÁDIA ŠIKANOVÁNÍ

(škola vyřeší situaci vlastními silami)

A) Pedagogický pracovník, který má podezření na šikanování, postupuje podle následujících pravidel:

1. Konfrontuje svá pozorování s dalšími kolegy.

2. Bezodkladně oznámí své podezření vedení školy, výchovnému poradci, školnímu metodiku prevence a konzultuje s nimi další postup.

3. V soukromí vyslechne spolu se školním metodikem prevence více nezaujatých svědků, popřípadě konfrontuje svědky mezi sebou.

Zaměří se především na následující zjištění:

- Kdo je obětí, popřípadě kolik obětí je?
- Kdo je agresorem, kolik agresorů je? Kdo z nich je iniciátor, kdo aktivní účastník šikanování?
- Co, kdy, kde a jak dělali agresoři obětem?
- K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo?
- Jak dlouho šikana trvá?

4. Ve spolupráci se školním metodikem prevence se spojí se zákonnými zástupci případné oběti, konzultuje s nimi výskyt nepřímých znaků šikany. Požádá je o pomoc a spolupráci.

5. Vyslechne spolu se školním metodikem prevence oběť – citlivě, diskrétně, zaručí bezpečí a důvěrnost informací.

6. Zajistí ochranu oběti šikany.

7. Vyslechne se školním metodikem prevence agresory, případně je konfrontuje mezi sebou. Snaží se je dovést k přiznání.

8. Požádá vedení školy o svolání výchovné komise (vedení školy, výchovný poradce, TU, ŠMP), která na základě shromážděných informací posoudí, zda se jedná o šikanu a jaký je stupeň její závažnosti. Navrhne další postup vůči obětem i agresorům i třídě jako celku.

9. Seznámí zákonné zástupce agresora se situací, sdělí jim navrhovaná opatření a požádá je o spolupráci. Pokud odmítají, zváží oznámení na Policii ČR a orgánům sociálně právní ochrany dítěte.

10. Seznámí zákonné zástupce oběti se situací, domluví se na opatřeních k nápravě vzniklé situace.

11. Vysvětlí nebezpečí a důsledky šikany ve třídě, oznámí potrestání viníků.

B. V případě, že šikanování oznámí zákonní zástupci, pracuje třídní učitel nebo školní metodik prevence obdobně podle výše uvedených pravidel. Pokud rodiče informují školu o podezření na šikanování, je za odborné vyšetření záležitosti zodpovědný ředitel školy. Při nápravě šikanování je potřebná spolupráce vedení školy, školního metodika prevence, výchovného poradce a dalších pedagogických pracovníků jak s rodinou oběti, tak i s rodinou agresora. Při jednání se zákonnými zástupci dbají pedagogičtí pracovníci na taktní přístup a zejména na zachování důvěrnosti informací.

POSTUP VYŠETŘOVÁNÍ V PŘÍPADĚ, ŽE JDE O PROJEV POKROČILÉ A NESTANDARDNÍ ŠIKANY – ŠKOLA POŽÁDÁ O POMOC ODBORNÍKY ZVENKU

Dojde-li k závažnějšímu případu šikanování nebo při podezření, že šikanování naplnilo skutkovou podstatu trestného činu (provinění), ředitel školy oznámí tuto skutečnosti Policii ČR. Dále ředitel školy oznámí orgánu sociálně právní ochrany dítěte skutečnosti, které ohrožují bezpečí a zdraví žáka. Pokud žák spáchá trestný čin (provinění), popř. opakovaně páchá přestupky, ředitel školy zahájí spolupráci s orgány sociálně právní ochrany dítěte bez zbytečného odkladu.

Při předcházení případům šikany a při jejich řešení je důležitá spolupráce vedení školy s dalšími institucemi a orgány:

1. v resortu školství: s pedagogicko-psychologickými poradnami, středisky výchovné péče, speciálně pedagogickými centry;

2. v resortu zdravotnictví: s pediatry a odbornými lékaři, dětskými psychology, psychiatry a zařízeními, která poskytují odbornou poradenskou a terapeutickou péči, včetně individuální a rodinné terapie;

3. v resortu sociální péče: s oddělením péče o rodinu a děti, s oddělením sociální prevence

4. případně s NNO specializujícími se na prevenci a řešení šikany.

NÁPRAVNÁ OPATŘENÍ

1. Dále pracovat s agresorem:

- jeho náhled na vlastní chování,
- odhalení motivů jeho jednání,
- charakteristika jeho rodinného prostředí

V případě potřeby zprostředkovat péči pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, klinických psychologů, psychoterapeutů nebo psychiatrů.

2. Přijetí nápravných opatření vůči agresorovi:

- výchovná opatření – napomenutí a důtka třídního učitele, důtka ředitele školy (podle míry a závažnosti provinění) – stanoveno školním řádem,
- snížení známky z chování – stanoveno školním řádem

3. Pro nápravu situace ve skupině je potřeba pracovat s celým třídním kolektivem (třídní učitel, metodik prevence).

4. V případech závažné šikany lze užít další opatření:

- Ředitel školy doporučí zákonným zástupcům žáka dobrovolné umístění dítěte do pobytového oddělení SVP;
- ředitel školy doporučí realizovat dobrovolný diagnostický pobyt žáka v místně příslušném diagnostickém ústavu;

- ředitel školy podá návrh orgánu sociálně právní ochrany dítěte k zahájení práce s rodinou, případně k zahájení řízení o nařízení předběžného opatření či ústavní výchovy s následným umístěním v diagnostickém ústavu.

PREVENCE

PRÁCE S TŘÍDNÍMI KOLEKTIVY

Třídní učitelé se zaměřují na činnosti posilující budování pozitivních vztahů mezi žáky navzájem a mezi učiteli a žáky. Provádějí různé diagnostické metody formou dotazníků a vyhodnocují je.

Žáci jsou seznamováni s následujícími tématy a jsou u nich budovány a rozvíjeny tyto sociální dovednosti:

- co je a co není šikana,
- co je a co není žalování,
- jakým vhodným způsobem se zastat oběti a vyhledat pomoc,
- znají školního metodika prevence a výchovného poradce, vědí, kde ho mohou vyhledat
- vědí, že neohlášení nevhodného chování nějakého jedince vůči oběti je porušování pravidel.

Třídní učitelé pracují se třídou podle dlouhodobého plánu práce, který musí respektovat vývojové fáze skupiny, její strukturu a věkové zvláštnosti. Při práci s třídním kolektivem je důležité posilování rozvoje sebeúcty, rozvoj sociálních dovedností, posílení sociální odolnosti, nácvik chování vůči protizákonnému jednání, podpora mezilidských vztahů (úcta a respekt), stanovování a respektování limitů vlastních i cizích – rozvoj kázně i sebekázně, zvládání konfliktních situací, vztah k autoritě.

ZAŘAZENÍ TÉMAT POSILOVÁNÍ PREVENCE DO VÝUKY

Všichni učitelé vnímají nutnost vytvoření bezpečného prostředí. Umožňují rozvoj vzájemné spolupráce, práci žáků ve skupinách, v komunitním kruhu. Vytvářejí spolu se žáky pravidla chování ve třídním kolektivu. Snaží se vyhýbat technikám a metodám, které vytvářejí napětí mezi žáky např. ironizování, zesměšňování, nenaplněné hrozby (když nepřestaneš vyrušovat, dám ti poznámku apod.), vytváření stresového prostředí zařazují prvky o bezpečném chování,

rozvoj pozitivních vztahů do svých předmětů. Pilířem prevence jsou především dramatická výchova, občanská výchova, tělesná výchova, český jazyk, prvouka, výživa člověka.

Jedná se především o rozvoj těchto oblastí:

- oblast zdravého životního stylu (osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity),
- oblast společenskovědní (komunikace, sociální dovednosti a kompetence),
- oblast přírodovědná (biologie člověka, fyziologie, chemie),
- oblast výchovy k občanství,
- oblast sociálně-právní,
- probírání témat – charakteristika kamaráda, volný čas, rodina, osobnosti v dějinách, poučení z historie, životní prostředí, příklady chování z říše zvířat, poznávání jiných kultur apod.

PREVENCE PŘI ŠKOLNÍCH AKCÍCH MIMO VYUČOVÁNÍ

Prevence ve školním životě mimo vyučovací hodiny

- zvýšené a důsledné dozory na rizikových místech (záchody, chodby, šatny…)
- posílené dozory na mimoškolních akcích
- v případě velkého rizika spolupracovat s městskou policií

Prevence ve školním životě při mimoškolních programech

Do této oblasti spadají především výlety, exkurze, pobyty v přírodě, lyžařské kurzy, návštěvy divadla, kina, práce s dětmi v zájmových kroužcích.

Při společných akcích respektovat a dodržovat:

- společně předem připravená pravidla, jimiž se řídí jak žáci, tak učitelé;
- rozdělení žáků do menších skupin – každý odpovídá za každého;
- problémové žáky rozdělit do ostatních skupin tak, aby se k sobě nedostali potencionální agresoři a oběti;
- rizikové typy pověřit drobným úkolem;
- učitel je se skupinami v neustálém kontaktu – všímat si, zda žák nevyhledává častější přítomnost učitele;
- v problémových skupinách posílit pedagogický dozor;
- společné hodnocení chování skupiny.

OCHRANNÝ REŽIM

Interní zdroje

- školní řád,
- účinné dohledy učitelů,
- scénář postupu školy při podezření nebo při výskytu šikany.

Externí zdroje

- Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních,
- Legislativní opatření – Úmluva o právech dítěte, zákon o sociálně právní ochraně dítěte, vyhlášky atd.

SPOLUPRÁCE S RODIČI

- Systematické prohlubování spolupráce s rodiči
- Zapojení rodičů do třídních a školních akcí
- U ohrožených dětí častější spolupráce se zákonnými zástupci
- Sdělit zákonným zástupcům kontakt na učitele – e-mail, konzultační hodiny
- Realizace besed s odborníky
- Zmapování potřeb rodičů ve vztahu ke škole – aplikace
- Nabídka odborné pomoci – specializovaná zařízení

Vhodný způsob seznámení zákonných zástupců žáků s aktivitami školy a vůbec s problémem šikany je pro fungování programu užitečný. Informace poskytujeme prostřednictvím třídních schůzek, webových stránek školy a e-mailovou komunikací třídních učitelů s rodiči. Nedílnou součástí je poskytování poradenských služeb zákonným zástupcům obětí i agresorů.

ŠKOLNÍ PORADENSKÉ SLUŽBY

Úkolem školního metodika prevence je ve spolupráci s výchovným poradcem a ostatními pedagogickými pracovníky zajištění tvorby, evaluace a aktualizace školního programu proti šikaně.

Náplní jeho činnosti je:

- úzká spolupráce s pedagogickými pracovníky, zejména pak s třídními učiteli,
- pomoc ohroženým žákům,
- diagnostika problémových tříd,
- realizace dotazníkových šetření,
- v případě výskytu šikany okamžité řešení situace, zajištění první pomoci,
- práce s obětí i agresorem, jejich zákonnými zástupci,
- spolupráce s institucemi, které se podílejí na prevenci a řešení šikany.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti

Školní neúspěšnost je situace, kdy má žák špatný prospěch a tento fakt nesouvisí s intelektovými schopnostmi žáka.

Výkon žáka může být snížen nízkou sebedůvěrou, negativním sebehodnocením či postojem ke škole a emočními, zdravotními či rodinnými problémy.

Za školní neúspěšnost v naší škole považujeme situace, kdy:

a) se žákův prospěch v předmětu nebo ve více předmětech výrazně zhorší o 2 stupně (nebo více) ve čtvrtletí nebo pololetí,

b) žák ve čtvrtletí nebo pololetí neprospívá v jednom předmětu nebo ve více předmětech (4-5, 5).

Výrazné zhoršení prospěchu žáka nebo jeho neprospěch jsou vždy oznámeny zákonnému zástupci, pokud možno včas, aby měl žák možnost prospěch na vysvědčení opravit.

Situaci řeší:

1. Vyučující předmětu informuje třídního učitele, pracovníky školního poradenského pracoviště (ŠPP – výchovný poradce, metodik prevence, speciální pedagog, školní asistent) a navrhuje opatření.

2. Třídní učitel informuje zákonné zástupce a zajišťuje společné schůzky vyučujících a zákonných zástupců za účasti člena ŠPP.

3. Člen ŠPP pořizuje zápis ze schůzky, případně navrhuje vypracování plánu pedagogické podpory (PLPP) .

4. Ředitel školy (zástupce ředitele školy) vede evidenci žáků ohrožených školním neprospěchem (v 1. a 3. čtvrtletí, 1. a 2. pololetí), v případě nutnosti zajišťuje opatření.

Pro zlepšení prospěchu škola nabízí:

- Konzultace rodičům s pedagogy v domluveném termínu

- Nepovinné domácí úkoly a projekty – jejich plnění je s ohledem na zlepšení prospěchu vhodné

- Doučování

- Komunikaci zákonných zástupců s výchovnou poradkyní, speciálním pedagogem, metodikem prevence v pravidelných konzultačních hodinách nebo po dohodě v jiném termínu (přehled konzultačních hodin na stránkách školy https://www.zschvalsiny.cz)

Třídní učitel zákonnému zástupci navrhuje vyšetření žáka ve školském poradenském zařízení.

- Je-li žák vzděláván podle IVP a neprospívá nebo u něj dochází ke zhoršení, třídní učitel informuje zákonné zástupce a zve je do školy k jednání za účasti výchovného poradce a metodika prevence. V případě nutnosti je situace konzultována se školským poradenským zařízením.

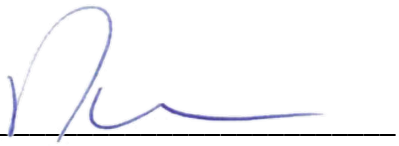
Písemné podklady z těchto jednání jsou uloženy u výchovného poradce jako příloha IVP žáka.

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ

- konzultace s vycházejícími žáky 9. ročníku – zjištění profesní orientace
- individuální konzultace s žáky, kteří budou mít splněno devět let povinné školní docházky, a zákonnými zástupci o možnosti dalšího profesního vzdělávání
- informace o přijímacím řízení – rodiče na třídních schůzkách
- podle zájmu rodičů individuální konzultace s rodiči vycházejících žáků a s jednotlivými žáky (bude využita doba rodičovských schůzek a dále dle dohody)
- informace možnosti o vyšetření Profiorientace v PPP Č. Krumlov
- účast žáků 9. třídy a vycházejících žáků na Burze škol v Č. Krumlově (bude-li se konat)
- na podzim návštěva v Poradenském centru na ÚP Č. Krumlov – 9. tř., vycházející žáci (příp. pracovníci poradenského centra ÚP přijedou do školy)
- průběžně předávání informací o nabízených studijních oborech
- v případě zájmu umožnit vycházejícím žákům pohovor se zástupci SŠ
- rodičům i žákům 5. a 7. ročníku poskytnout informace o možnosti studia na víceletých gymnáziích
- administrativní zpracování přihlášek, výdej a evidence zápisových lístků
- průběžné podávání informací o přijímacím řízení
- sledování úspěšnosti žáků při přijímacím řízení
- další kola přijímacího řízení – pomoc při hledání volných míst

- práce s žáky 8. ročníku při volbě povolání, individuální pohovory

Ve Chvalšinách 1.9.2026

Mgr. Petr Holba, ředitel školy